

מסורת הש"ס

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

י"ט.

עין משפט
גז מוצה

(א) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ב) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ג) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ד) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ה) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ו) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ז) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ח) ונחמה ב. מסורה סא.
 (ט) ונחמה ב. מסורה סא.

תורה אור השלם

1. ואכלת לפניו וי
 אלהיך בקוקים אשר
 יבחר לשבח שמו שם
 מיעשר דגניך הירשך
 ויצאך ויבחר בקרב
 ויבחר למען תלמוד
 ליראה את יי אלהיך כל
 הימים ויהי מעשר שני
 ויבחר אל הנותן אשר
 יבחר כימים הרם והמור
 אלהי הגרתי ויהי חיל
 אלהיך כי באחי אל
 הוציאך אשר נשבע לך
 לאבותיך לתת לנו
 דברים כו ב

הגרות הב"ח

(א) נביא מלחמי
 חייבין כגל אמת מ'
 נחמק: (ב) שם דלחמ
 כמרי הגנ. גיב עיין
 נחמק: ר"ס הספיקה דף
 פא ד"ה למענין אמת
 נחמק: (ג) ר"ס ד"ה ששה
 ובי נפסקי. גיב ונחמק
 מסורה דף יבא: (ד) חו"ס
 ד"ה יבול ע"ה אמת מעשר
 שני נחמק: (ה) ר"ה
 אפילו וכו' אפילו דמ"ד
 קדושת בית: (ו) ר"ה
 וכו' וכו' אפילו מעני
 ליה ע"ה: (ז) בא"ד
 מיקט לוי כלאו היקשא
 דכל היבא דלפניו יהי
 לזו וכו' קשה דקאמר
 לעולם כגל אמת מ'
 נחמק: (ח) בא"ד וכו'
 יהי מתעטע ליה מתי
 היקשא וכו' אין אכלין
 קדשי קדשים וקדשים
 קלים: (ט) בא"ד ומשנה
 דכור לא משום קדושת
 הבית אלא:

מאימתי חייבין עליהן: משה זר האוכלן: שלשה דברים. זו אחת מהן וכולן שנויים בספרי (א): יבול ועלה אדם כו'. קסבר קדושת הארץ לא בטלה ולרץ להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו בירושלים בלא פסיון: ס"ל כו'. לפיכך טעון בית. ולקמייהו פריך מאי שנא כבור דפשיטא ליה ונחמק מעיני ליה: מלוא מי ליבא. וכיון דמלוא איבא נפרוך נמי קרייה דמלוא: לא פסיקא ליה. ומיהו ניטראל אפילו רשונא איבא למימר: וניהדר דינא וניסי כמה הוד. למה לי היקשא נימא כבור ויבית וזר הדין הכר אהיה שנהו שטעוין הגלח מקום ואינו טהגין אלא בפני הבית: לך מוצה. זה למתן דמיס זה להנחה: ומאי קסבר. האי תנא דפשיטא ליה כבור טפי ממעשר: אי קסבר קדושה רשונא ע"ה פני קדושה לעטמה וקדשה לעמיד בלא כי היכי דסבידא ליה בקדושת הארץ וקא מינעיה ליה למי קרינא ביה השתא בלא חומה פני ה' אלהיך אז לא וקא פשיט מעשר בכבור: אפי' כבור נמי. יקרב ויאכל דהא מאן דלית ליה קדשה לעמיד בלא סבידא ליה מקריבין אע"פ שאין בית כדלמרינן כמגילה נקראת (דף ק"ג): וכו' וקא קסבר לא קדשה אפילו כבור נמי מינעיה. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומינעיה ליה כמעשר הארץ ואינו נכריין ליה כי מתאכל בירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' כבור נמי כי האי גוונא מינעיה ליה כגון כבור שנוקק דמו וחרכ הבית ועדיין כבור קיים מהו שזאלתו: אמר ריבנא לעולם קסבר לא קדשה וסבא. דקא פשיט ליה למעשר בכבור כבור שאינו נריך לבית דומיא דמלוא דמקוין והא דפשיטא ליה דלא מתאכלי משום דליתקש כבור לדמו דמכריב) והא דמס נרוק על המזבח וגו' ונפרס יהיה לך וגו' וילף מיניה בשעת שהיא ראויה לזריקת ס' אהא אובל אה בשאר ולא משנהה המזבח: וכי דבר הלמד נביקש. מן הדס: חזור ומלמד. על מעשר דביקש הא קיימא לן כזכאים לחיובו מקומן (דף ק"ט): שאין למדין נקדשים למד מן הלמד: חולין הוא. ובחולין למדין למד מן הלמד: היתחא

יבול יעלה אדם מעשר (ה) בידו בזמן הזה. ויאכלנו בלא פסיון קדושה (ו) (ירושלים) לא בטלה לענין מעשרות: וליבא מוצה כו'. פירוש שכן טעוין קריאה למלוא קודם שאכל כבורים ומעשר שני אכלין אותו בלא שום קריאה ומה שקריין למעשר כבורים שלישית היה ואף לא היה נוהג כלל מעשר שני: מזה להצד השהו שבהן שכן יש בהן צד מוצה. ויש למפקך שכן אסורים כלל הפריך בלא שום קריאה (ע"ה) והא דלמך כזרייתא כבורים ויכחו ז"ל דמיידי כבורים שהופרכו בפני חורבן הבית דלמך הופרכו אחר הבית אינן קדושים כלל וחולין כל דמתן פריך שני (ז) כבורים יש כתרומה ומעשר מה שאין כן כבורים שהתרומה והמעשר אופרין ויש להם שיעור ונהגין בכל הפריך בפני כבורים ואלא בפני הבית וכבורים אינן אלא כצבעה מניין וכפני הבית: אפילו כבור נמי. ז"ל דמיידי אס' עשה קדושה אפילו זורק דמו אליבא (ח) קדושת בית לא בטלה דמקריבין אע"פ שאין בית בלא מוצה פשיטא דכבור לא דהא בני מתן דס ואימורים ואס' תאמר לימא דכבור כזרייתא וקאמר מה כבור וכו' מיידי היבא דלא עשה מוצה וי"ל דלהוא דדאי לא הוה ממדי כבור למעשר ולא דמי ליה מעשר: ואי סבר דא קדושה אפילו כבור נמי תיבעי. קן גרסת רש"י דמקוין ליה כבור ששטת וזרק דמו קודם חורבן דהוא היה דומיא דמעשר כדפ"ה וכו' אי לא קדשה אס' כן לא משכחת לה מעשר קדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי קדושת בית לא קדשה אכל קדושת הארץ לעמיד בלא לענין מעשרות אכל קשה דאי לא קדשה מותרות דהא כהא תליא כדמכוח כמגילה (דף ק"ג) ואס' כן יבוא מעשר שני והוא נחלל בכל ערי ישראל כלא דלמרינן כזכאים (דף ק"ב): כלא לזבזב ונגנעון התורה הנחמק וקדשים קלים ומעשר שני נחללין בכל העיר וי"ל דמיידי שגדל לפני הבית שהחוקק להביאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה כהאי גוונא אכל קשה לגירסא זו

מאימתי (א) מחייבין עליהן משיראו פני הבית כמאן כי האי תנא דתניא רבי אליעזר אומר בכורים מקצתן בחוץ ומקצתן בפנים שבחוץ הרי הן כחולין לכל דבריהם שבפנים הרי הן כהקדש לכל דבריהם אמר רב ששת בכורים הנחה מעכבת בהן קרייה אין מעכבת בהן כמאן כי האי תנא (ב) דתניא רבי יוסי אומר שלשה דברים משום שלשה זקנים רבי ישמעאל אומר יבול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה בירושלים ויאכלנו ודין הוא כבור טעון הבאת מקום שפני הארץ הבאת מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורין לגבי מוצה בכורים ויכחו מה לבכורים שכן טעונים הנחה ת"ל ויאכלת [שם] לפני ה' אלהיך וגו' מקיש מעשר לכבור מה בכור אינו אלא לפני הבית ואף מעשר אינו אלא לפני הבית ואם איתא ליפרוך מה לבכורים שכן טעונים קרייה והנחה א"ר אשי נהי דיעיבובא ליבא מצוה מי ליבא וליבא מצוה וליפרוך אלא אמר רב אשי כיון (ג) דאיבא בכורי הגר דבעי למימר אשר נשבע (ה') לאבותינו ולא מצי אמר לא פסיקא ליה וליהדר דינא וחיתו במה הצד משום דאיבא למיפרך מה להצד השהו שבהן שכן יש בהן צד מוצה ומאי קסבר אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתיה וקדשה לעתיד לבא אפי' כבור נמי אי קסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתיה ולא קדשה לעתיד לבא אפילו כבור נמי תבעי אמר רבינא לעולם קסבר וקדשה לשעתיה ולא קדשה לעתיד לבא והכא בכבור שנוקק דמו קודם חורבן הבית וחרכ הבית ועדיין כבור קיים ומקשינן כבור לדמו מה דמו כמזבח אף בשרו כמזבח ומקיש מעשר לכבור וכו' דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש מעשר דגן חולין הוא הניחא

פני הבית ומכר וכו' וילף כר מדס דכי דאי הוה דס השתא לא היה נרוק. ללא קדשה לעמיד בלא, כשר נמי לא יאכל (תמורה ט"ז)

אז א"מ פ"ג מהל' כבורים ה"ל א ספג עין קולט: בח ב מ"י שם ה"ל: א כ"ג ב מ"י פ"ג מהל' מעשר שני ה"ל א ספג עין קולט: ד (ת"י) פ"ג מהל' כבורים הל"ה י: ה (ת"י) ט"ה הל"ה ד: ע ו מ"י פ"ה מהל' מרשות ה"ל א פ"ו מהל' בית הנחמה ה"ל ט:

מוסף רש"י

שלישה דברים משום שלשה זקנים. ר' ישמעאל רביע וכן עמיה (תמורה כ"א ע"ה) דבר אמת מ"ל וכן חזון (זכורים ט"ז) ר' ישמעאל אומר. זו היא אמת שכן (שם) יבול יעלה אדם מעשר שני. וקסבר קדושת הארץ לא בטלה מן המורה וא"כ מעשר שהתפרס קודם שנתלה הארץ קאמר וקאמר יבול יעלנו ויאכל עמי. (שם) בירושלים בלא פסיון (שם) בכור ומעשר ויבחרים. מקום קדושה אכלת מקום דמכריב (דברים יג) והכאמס שמה טעוניהם וגו' והתורה דכס' אלו כבורים (תמורה כ"א) מה בכור אפילו כבור נמי. כדמפרס לקמייהו דבעי מתן דמיס ואימורין למזבח (שם) שכן טעון מתן דמים. הלכך נריך בית מוצה כבורים (זכורים ט"ז) שאין טעוין מתן דמים לררין בית דמכריב והיבול לפני מזבח (שם) כבורים אינן נחללין אלא בפני הבית דמכריב והתחמה לפני ה' אלהיך (תמורה ט"ז) אלא קדושת מעשרות אכל קשה דאי לא קדשה מותרות דהא כהא תליא כדמכוח כמגילה (דף ק"ג) ואס' כן יבוא מעשר שני והוא נחלל בכל ערי ישראל כלא דלמרינן כזכאים (דף ק"ב): כלא לזבזב ונגנעון התורה הנחמק וקדשים קלים ומעשר שני נחללין בכל העיר וי"ל דמיידי שגדל לפני הבית שהחוקק להביאו למקום ובהכי ניחא נמי קושיא קמייתא ומסיק דלעולם לא קדשה כהאי גוונא אכל קשה לגירסא זו